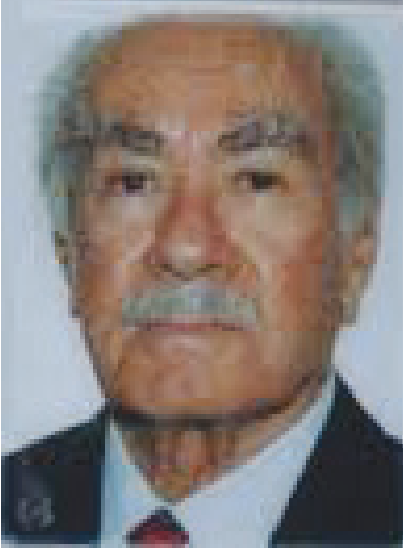

Şair Sabahattin Batur

Türk Dil Kurumu üyesi (854), dergimiz yazarlarından şair Sabahattin Batur, 19 Ocak 2012 Perşembe günü Aydın Atatürk Devlet Hastanesinde hayata veda etti. Cenazesi, 22 Ocak 2012 Pazar günü Didim Merkez Camisi'nde kılınan öğle ve cenaze namazlarının ardından Didim Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Batur, 1 Ağustos 1920 tarihinde Zonguldak'ın Devrek ilçesinde doğdu. Babası İhsan Hayri Bey, annesi ise Sadiye Hanım'dır.

Amasra İlkokulu ve Bartın Ortaokulunu bitirdi. Kastamonu Lisesini yatılı olarak okuduktan (1940) sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünde yüksek öğrenimini sürdürdü. Hem Edebiyat Fakültesini hem de Yüksek Öğretmen Okulunu bitirerek felsefe öğretmeni oldu (1947). Felsefe öğretmeni, kütüphaneci, müzeci, kültür hizmeti yöneticisi olarak Kültür Bakanlığı Müşavirliğinden emekliye ayrıldığı 1980 yılına kadar sırasıyla şu görev-

lerde bulundu: Vefa Lisesi Felsefe Öğretmeni (1947), Kastamonu Lisesi Felsefe Öğretmeni (1948-1949), Kahramanmaraş Lisesi Felsefe Öğretmeni (1949-1951), İzmir Kız Lisesi Felsefe Öğretmeni (1951), İzmir Arkeoloji Müzesinde görevli (1951), İzmir Atatürk Kitaplığında görevli (1951-1956), Ankara İl Halk Kütüphanesi Müdürü (1956-1960), İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi Müdürü (1960-1964), Ayasofya Müzesi Kütüphanesi Müdürü (1964-1965), İstanbul Ragıp Paşa Kütüphanesi Müdürü (1965-1966), İstanbul Atıf Efendi Kütüphanesi Müdürü (1966-1977), İstanbul İl Kültür Müdürü (1977-1978), Topkapı Sarayı Müzesi Müdürü (1978-1980), Kültür Bakanlığı Müşaviri (1980).

Emeklilik sonrası, kültür hizmetlerindeki tecrübesi dolayısıyla aranılan bir yönetici oldu. Sadberk Hanım Müzesi Müdürlüğü (1980-1985), Vepa Sanat Galerisi Yöneticiliği (1985-1987), Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Serpuş Müzesi Müdürlüğü (1987-1989), Beyoğlu Belediyesi Kültür Sanat Danışmanlığı (1989-1990) ve Cemal Reşit Rey Konser Salonu Yöneticiliği (1990-1995) görevlerinde bulundu.

“Paris Bibliotheque Nationale”de bir yıl eski kitap bakım ve onarımı konusunda eğitim aldığından (1962), yazma eserlerin bulunduğu kütüphanelerdeki başarılı hizmetleriyle tanındı.

Şiir yazmaya Kastamonu Lisesinde öğrenciyken başladı. İlk şiiri 1939 yılında Kastamonu’da çıkan *Görüşler* dergisinde yayımlandı. Felsefe öğretmeni olduktan sonra şiir evreni genişledi, zenginleşti. Şiirleri *Varlık*, *Türk Dili*, *Hareket*, *Yeditepe*, *Yaratış*, *Kovan*, *Fikirler*, *Dost*, *Değirmen*, *Yenilik*, *Sanat ve Edebiyat*, *Cumartesi* gibi önemli edebiyat dergilerinde yer aldı. 1960 yılında *Yeni Şiirimiz* adlı bir antoloji yayımladı. *Akçakuşlar*, şiirlerini bir araya getirdiği kitabıdır (2002). *The Topkapı Saray / Museum Architecture: the Harem and other buildings* (Kemal Çığ ve Cengiz Köseoğlu ile, çev. J. M. Rogers, Londra, 1988), *Müzeler İçin Düş Bilançosu Tutkular ve Nesnelere* (Aykut Hamzagil, Nezih Başgelen, Nezih Eldem, Önder Küçükerman, Raffi Portakal, Şevket Pamuk, Uğur Derman’la, 1993) diğer kitaplarıdır.

Fransızca bilen rahmetli şairin 1971 yılında evlendiği Tansel Hanım’dan Ayşe, Aydın ve İhsan Hayri adlarında üç evladı bulunmaktadır.

Edebiyat eleştirmeni Doğan Hızlan, *Hürriyet* gazetesindeki 20 Ocak 2012 tarihli köşe yazısında “Bir Edebiyat Emekçisi Daha Veda Etti” ara başlığıyla yazdığı bölümde hizmetlerini sıraladıktan sonra “Tükendiğimiz Yerde Çoğalmak” şiirinden aldığı dizelerle uğurlanmış şairi. Biz de ruhu şad olsun diyerek, *Türk Dili’*nde yayımlanan bir şiiriyle uğurluyoruz.

İlk Çağa

*Mermer köpüklü kumsallara doğar-
sın yeniden;*

*Defneli rüzgârlarda kurur tuzlu
saçların.*

*Tanrılar tanrısı sütunlar içinde
uzayan gölgen,*

*Dokunulmaz gibi sonsuz baharı
sevdaların.*

*Mutluluklar boz bulanık akışında
zamanın,*

*Umut kesilir kara yelkenler üstün-
den,*

*Sunak taşlarına adağı ben olurum
büyük duanın*

*Dağlar dereler kana bulanır senin
yüzünden.*

*Kıyidan uzaklaştıkça sınırsız büyü-
yen deniz,*

*Sevmeler, sevişmeler ülkesinin piş-
manlığı Helena;*

*Yayılmazın Pandora'nın kutusunda
saklanan giz,*

*Ölümsüzlerle savaştım nice yıllar
uğruna.*

*(Türk Dili, C. 14, S. 164, 5/1965,
s. 563)*

**Şair, Araştırmacı, Biyografi Yazarı
Ö. Taha Toros**

TDK üyesi (12 Mayıs 1943/327) şair, edebiyat-tarih-halk kültürü araştırmacısı Ömer Taha Toros, 26 Ocak 2012 Perşembe günü İstanbul Etiler'deki evinde 100 yaşında hayata veda etti. Cenazesi, 27 Ocak 2012 Cuma günü Zincirlikuyu Camisi'nde kılınan ikinci ve cenaze namazlarının ardından Zincirlikuyu Mezarlığı'nda, T.C.'nin ilk kadın hâkimlerinden olup 2003 yılında vefat eden eşi Meliha Toros'un mezarının yanında toprağa verildi. Oğlu Hilmi Toros'a vasiyeti üzerine; gazetelerde ölüm ilanı yayımlanmadı, kalabalık bir cenaze töreni düzenlenmedi. Sessiz sedasız aramızdan ayrıldı.

Toros, 1912 yılında Tarsus'ta doğdu. Babası Tarsus Müftüsü Küçükzade Mehmet Hilmi Efendi'dir.

Adana Lisesini bitirdikten (1930) sonra İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde yüksek öğrenimini tamamladı (1933). Edebiyata ilgi- si, sevgisi dolayısıyla İstanbul Rum Lisesinde Edebiyat-Türkçe Öğret- menliği yaparak çalışma hayatına

atıldı. Beyoğlu Maliye Tahsil Müfettişliği, Adana Ticaret ve Sanayi Odası Genel Sekreterliği (1937-1940) görevlerinden sonra Ankara'ya gelip Ticaret Bakanlığında müfettişliğe atandı. 1941 yılından itibaren müfettiş, başmüfettiş olarak Ticaret Bakanlığında uzun yıllar görev yapıp 1975 yılında kendi isteğiyle emekliye ayrıldı. 1941-1975 yılları arasında Ankara'daki görevi sırasında Ankara Halkevleri Genel Merkezi, Ankara Halkevi ile 1943'te üye olduğu Türk Dil Kurumunun çalışmalarına katkıda bulundu. Emeklilik döneminde İstanbul'a yerleşip kitaplarını yazmayı sürdürdü.

Çukurova'nın zengin tarihi ve kültürel ortamı içinde doğup büyüdüğü için gençlik yıllarından itibaren edebiyat, tarih, halk kültürü ve güzel sanatlarla ilgilendi. Edebiyat dünyasına, lise yıllarında edebiyat öğretmeni İsmail Habip Sevük'ün teşvikiyle şiir yazarak girdi. Adana Lisesinde öğrenciyken (1927-1930), Adana Millî Eğitim Müdürü İsmail Habip Sevük'ün yayımladığı *Adana Mıntıkası Maarif Mecmuası* (Çukurova'da Memleket-Memleket Çukurova'da) dergisinde 1928 yılında ilk şiirleri yayımlandı. *Türk Sözü* ve *Yeni Adana* gazetelerinde de şiirleri basıldı. İlk şiir kitabı *Toros Demetleri* yine lise yıllarında, 1929'da okuyucusuyla buluştuğunda henüz 17 yaşındaydı. Sonraki yıllarda şiirden biraz uzaklaştı, araştırmaya yöneldi. Şiir ve araştırma

ürünü yazıları, ma-kaleleri *Millet*, *Yedigün*, *İçel*, *Hayat*, *Hayat Tarih*, *Tarih ve Toplum*, *Antica* (1960-1988), *Skylife* dergileriyle *Cumhuriyet* ve *Milliyet* gazetelerinde yer aldı. Şiir, makale ve kitaplarında Taha Toros, Taha Ay imzalarını kullandığı görüldü.

Toros, zengin bir kitaplık, resim ve belge arşivi oluşturdu. Edebiyat, tarih, biyografi, halk kültürü ve güzel sanatlar alanlarındaki araştırmalarını kitaplaştırarak kültür tarihimizde önemli bir yer edinmeyi başardı. Fransa, İsviçre, İngiltere, İtalya, ABD ve Polonya seyahatleri sırasında da kitaplık ve arşivlerde çalışmalarını sürdürüp belge-bilgi birikimini zenginleştirdi. Mütevazı bir kişiliği vardı. Toplantılarda, meydanlarda görülmeyi sevmez, ödül peşinde olduğu izlenimini vermezdi. Bu yüzden, birçok büyük ödülü hak ettiği hâlde, özgeçmişinde ödülleri gözüküyor. Cenazesinin defnedilmesiyle ilgili vasiyeti de kültürel kişiliğinin bu belirgin, seçkin özelliğinin sonucu olsa gerek.

Eserleri, tür ve ilk baskı yıllarına göre şöyle sıralanabilir:

Şiir: *Toros Demetleri* (1929), *İki Ses Geliyor* (İlhami F. ile, 1931).

Manzum Masal: *Seyhan Efsanesi* (1934).

Oyun: *Kaçkaç* (Çukurova'da Kurtuluş Savaşı'yla ilgili, 1946).

Anı: *Mâzi Cenneti* (1992), *Ali Müinif Bey'in Anıları* (1996).

Biyografi: *Türk Hatipleri* (1950), *Ressam Nazife Güleriyüz* (1972), *Fikret Mualla* (1986), *İlk Kadın Ressamlarımız* (1988), *İstanbullu Bir Fransız Ressamı Albert Mille* (1989), *Türk Edebiyatında Altı Renkli Portre: Namık Kemal, Mehmet Âkif, Abdülhak Hamit, İbnülemin, Yahya Kemal, Abdülhak Şinasi* (1998), *O Güzel İnsanlar* (2000), *Nâzım Hikmet* (2005).

Antoloji: *Türk Kadın Şairleri* (1934), *Çukurova'da Etili Halk Şairleri* (1938).

Araştırma-İnceleme: *5 Kânun-ı sâni* (Çukurova'nın Kurtuluşu, 1933), *Toroslarda Tahtacı Oymakları* (1938), *Cumhuriyet'in 15. Yılında Seyhan* (1938), *Çukurova ve Toroslarda Köy İktisadiyatı* (1939), *Atatürk'ün Adana Seyahatleri* (1939), *Şair Ziya Paşa'nın Adana Valiliği* (1940), *Dadaloğlu* (1940), *Adana Ticaret Rehberi* (1941), *Millî Korunma Kâr Hadleri* (1956), *Geçmişte Polonya-Türkiye İlişkileri* (1983), *Salih Münir Paşa'nın Ünlü Eseri Kur'an'a Göre Din ve Ahlak Kuralları* (1986), *İsmet Paşa'ya Dair Bazı Bilgiler ve Belgeler* (1992), *Kahvenin Öyküsü* (1998), *Kurtuluş Savaşı'nda Çukurova* (2001).

Resim sanatına özel bir ilgisi vardı. Zengin bir koleksiyon sahibiydi. Ressam F. Zonaro, Rubolowski, Albert Mille, Nazife Güleriyüz, Fikret Mualla ve ilk kadın ressamlarımızla ilgili tanıtım broşürleri ve kitapları hazırlayıp bastırdı.

Cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk'le iki defa karşılaştı. 17 Mart 1923'de Ata'nın Tarsus'a ziyareti sırasında huzurunda şiir okudu. 1930

yılında Ata'nın İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini ziyareti sırasında da dersanenin ön sırasındaki yerini Ulu Önder'e verdi (15 Aralık 1930).

Arşiv oluşturma, araştırma yapma, biyografi yazma tutkusunu *Mazi Cenneti I* adlı anı kitabında şu cümlelerle açıklamıştır: “*Arşiv oluşturmak, özellikle ülkemizde nadir yetişen biyograf olmak, bibliyografyada uzmanlık kazanabilmek, yararına yürekten inandığım kültür zenginliklerindedir. Yaşamım boyunca bunu yapmaya çalıştım. Ashında bu konularla ölesiye uğraşmak, tedavisi mümkün olmayan bir hastalık gibidir. Bugün kanserin tedavisi bile mümkün. Ama arşiv hastalığının tedavisi yok! Ne diyelim, Tanrı bu türden hastalığa yakalananları kurtarсын!*” İnşallah Toros'un arşivi değerini bilen ellere geçer.

Öldüğünde hâkim Meliha Toros'la evliliğinden olan üç çocuğundan (iki erkek, bir kız) oğlu Hilmi Toros sağdı.

Çok yönlü araştırmacı Taha Toros, çok değil az yazmaya önem verirdi. Belgeye dayalı araştırmalar yaptı. Edebî şahsiyetlerle ilgili biyografileri, kuru bir ansiklopedi maddesi olmayıp edebî portre niteliğindedir. Yazar-eser ilişkisini kurmaya yarayan pek çok veri ortaya koymaktadır. Halk bilimcilere de Dadaloğlu ve Çukurova halk şiirleri konusunda önemli bilgi kaynakları armağan etmiştir. Ruhu şad olsun!